13/03/2021

Γεώργιος Κουντουριώτης ο Υδραίος καραβοκύρης της Επανάστασης

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Υδραίος καραβοκύρης και πολιτικός κατά την Επανάσταση του 1821 και κατά την περίοδο της βασιλείας του Όθωνα. Διετέλεσε Πρόεδρος του Εκτελεστικού (πρωθυπουργός) από τις 6 Ιανουαρίου 1824 έως τις 12 Απριλίου 1826 και Πρόεδρος του Υπουργικού Συμβουλίου (πρωθυπουργός) από τις 8 Μαρτίου έως τις 15 Οκτωβρίου 1848.

Ο Γεώργιος Κουντουριώτης πέθανε σαν σήμερα το 1858, 13 Μαρτίου στην Ύδρα σε ηλικία 76 ετών.

Συνεισέφερε μεγάλο μέρος της περιουσίας του για τις ανάγκες του Αγώνα, αλλά διέπραξε σημαντικά πολιτικά σφάλματα κατά τη διάρκεια της Επανάστασης.

Ο Γεώργιος Κουντουριώτης γεννήθηκε στην Ύδρα το 1782 και ήταν γιος του έμπορου Ανδρέα Κουντουριώτη (? – 1799) και της Μαρίας Κοκκίνη, κόρης του

πλούσιου έμπορου Λάζαρου Κοκκίνη. Το πραγματικό επώνυμο της οικογένειάς του, που είχε αρβανίτικη καταγωγή, ήταν Ζέρβας. Το «Κουντουριώτης» ήταν παρατσούκλι, που επικράτησε τελικά ως οικογενειακό επώνυμο. Το έδωσαν οι συντοπίτες του σ' ένα μέλος της, τον Χατζηγιώργη Ζέρβα, που έζησε για μεγάλο διάστημα στα Κούντουρα Μεγαρίδας και μετά την επιστροφή του στην Ύδρα εξακολουθούσε να φορά την τοπική ενδυμασία του χωριού.

Μετά τη δολοφονία του πατέρα του το 1799, ο Γεώργιος Κουντουριώτης, μαζί με τον μεγαλύτερο αδελφό του Λάζαρο, ασχολήθηκε με το εμπόριο και τον εφοπλισμό. Κατά τις παραμονές της Επανάστασης του 1821 η οικογένειά τους διέθετε τα μισά από τα εμπορικά πλοία της Ύδρας και ο ίδιος εθεωρείτο ο πιο πλούσιος Έλληνας της εποχής του.

Στα χρόνια της Επανάστασης

Όπως και οι περισσότεροι καραβοκύρηδες της Ύδρας, ο Κουντουριώτης θεωρούσε πρόωρη και παρακινδυνευμένη την έκρηξη της Επανάστασης. Όταν, όμως, ξεσηκώθηκε ο λαός του νησιού στις 27 Μαρτίου 1821, υποχρεώθηκε να προσχωρήσει και μάλιστα να ανεχθεί τη βραχύβια λαϊκή εξουσία που εγκαθίδρυσε ο πλοίαρχος Αντώνης Οικονόμου και να διαθέσει μεγάλα ποσά και τα πλοία του για τις ανάγκες του Αγώνα.

Ο Γεώργιος Κουντουριώτης, αν και υστερούσε σε ηγετικά προσόντα έναντι του αδελφού του Λάζαρου, διακρίθηκε στην πολιτική. Συμμετείχε ως πληρεξούσιος της Ύδρας στη Β' Εθνοσυνέλευση του Άστρους (1823), στη Γ' Εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας (1827) και στη Δ' Εθνοσυνέλεση του Άργους (1829).

Στο πολιτικό προσκήνιο εμφανίστηκε στα τέλη του 1823, όταν είχαν ξεσπάσει οι εμφύλιες συγκρούσεις ανάμεσα στους επαναστατημένους Έλληνες. Με προτροπή του Αλέξανδρου Μαυροκορδάτου έγινε μέλος του νέου Εκτελεστικού (κυβέρνησης) στις 19 Δεκεμβρίου και στις 6 Ιανουαρίου 1824 ανέλαβε επίσημα την προεδρία του σώματος.

Χρησιμοποιώντας τα χρήματά του, καθώς και την πρώτη δόση των αγγλικών δανείων, απέκτησε ουσιαστική υπεροχή έναντι των αντιπάλων του. Στις 12 Ιουνίου 1824 και αφού είχαν προηγηθεί αιματηρές αδελφοκτόνες συγκρούσεις, η κυβέρνησή του εγκαταστάθηκε στο Ναύπλιο. Μεγάλο μέρος των χρημάτων από τα δάνεια κατασπαταλήθηκαν στις εμφύλιες συγκρούσεις, στην ικανοποίηση απαιτήσεων των πολιτικών του φίλων, καθώς και μελών της οικογένειάς του.

Κατά το διάστημα της προεδρίας του ελάχιστα μέτρα πάρθηκαν για την ενίσχυση των επαναστατημένων περιοχών. Αντίθετα, το 1824 εξουδετερώθηκε η

επανάσταση στην Κρήτη από τα τουρκοαιγυπτιακά στρατεύματα, ενώ τον ίδιο χρόνο καταστράφηκαν η Κάσος και τα Ψαρά. Μετά την απόβαση του Ιμπραήμ στη Μεθώνη (26 Φεβρουαρίου 1825), αντί να διορίσει έναν έμπειρο στρατιωτικό (Καραϊσκάκης, Κολοκοτρώνης κ.ά.), ονόμασε κάποιον θαλασσινό συμπατριώτη του, τον πλοίαρχο Κυριάκο Σκούρτη, επικεφαλής του στρατού που στάλθηκε κατά των Αιγυπτίων.
Ο ίδιος ο Κουντουριώτης με γελοία πομπή και ανατολίτικη ραθυμία ξεκίνησε για τη Μεσσηνία, προκειμένου να βρεθεί κοντά στους οπλαρχηγούς και να συντονίσει τις ενέργειές τους. Καβάλα σ' ένα ωραίο άλογο έκανε τρεις μέρες να φθάσει από το Ναύπλιο στην Τρίπολη. Καθώς δεν ήξερε να ιππεύει, δύο Αιγύπτιοι αιχμάλωτοι, που εκτελούσαν χρέη ιπποκόμου, τον κρατούσαν από τα πλάγια για να μην πέσει, ενώ πίσω του ακολουθούσαν πλήθος σωματοφυλάκων και υπηρετών. Αμάθητος καθώς ήταν από χερσαία ταξίδια αρρώστησε και μόλις στις 5 Απριλίου μπόρεσε να συνεχίσει την πορεία του και να στρατοπεδεύσει στο χωριό Σκάλα, δέκα ώρες απόσταση από το θέατρο των επιχειρήσεων.

Μετά την καταστροφική ήττα των Ελλήνων από τον Ιμπραήμ στο Κρεμμύδι (7 Απριλίου 1825), ο Κουντουριώτης επέστρεψε στο Ναύπλιο άδοξα και κάτω από τη γενική κατακραυγή. Μετά την αυτοθυσία του Παπαφλέσσα στο Μανιάκι (20 Μαΐου 1825) αναγκάστηκε να αποφυλακίσει τον Κολοκοτρώνη, που ήταν ο μόνος σε θέση να αντιμετωπίσει τον Ιμπραήμ.

Ιδιαίτερα καθοριστική κρίνεται η απραξία της κυβέρνησης Κουντουριώτη κατά την τελευταία πολιορκία του Μεσολογγίου και η αδυναμία της να εφοδιάσει έστω και στοιχειωδώς την ηρωική φρουρά της πόλης. Μετά την Έξοδο, όμως, η έκδηλη χρεωκοπία της υποχρέωσε τον Κουντουριώτη να παραιτηθεί στις 12 Απριλίου 1826 και να αποσυρθεί δυσαρεστημένος στην Ύδρα.

Κατά τη διάρκεια της Γ' Εθνοσυνέλευσης στην Τροιζήνα (19 Μαρτίου – 5 Μαΐου 1827) εναντιώθηκε στην εκλογή του Ιωάννη Καποδίστρια, όπως και οι περισσότεροι πολιτικοί που, όπως κι εκείνος, ανήκαν στη «φιλογαλλική» μερίδα. Ωστόσο, μετά την άφιξη του Κυβερνήτη στην Ελλάδα, διορίστηκε στις 23 Ιανουαρίου 1828 πρόβουλος της Οικονομίας του Πανελληνίου (γνωμοδοτικό σώμα), θέση όμως που δεν διατήρησε για πολύ, επειδή σύντομα εντάχθηκε στην αντιπολίτευση. Στη συνέχεια αρνήθηκε να ανταποκριθεί στην έκκληση του Καποδίστρια να συνεισφέρει οικονομικά στην ανόρθωση της χώρας, ενώ επανειλημμένα προέβαλλε απαιτήσεις για αποζημίωση, με τον ισχυρισμό ότι δαπάνησε σημαντικά ποσά για τις ανάγκες του Αγώνα.

Μετά την Απελευθέρωση

Στις 14 Αυγούστου 1829 διορίστηκε από τον Καποδίστρια μέλος της νεοσύστατης 27μελούς Γερουσίας, αλλά δεν αποδέχθηκε τη νέα του θέση. Πήρε ενεργό μέρος στις αντιπολιτευτικές ενέργειες κατά του Καποδίστρια το 1831 και πρωτοστάτησε στην αποστασία της Ύδρας. Μετά τη δολοφονία του Κυβερνήτη (27 Σεπτεμβρίου 1831) διορίστηκε από τη Γερουσία μέλος της Διοικητικής Επιτροπής, που την αποτελούσαν εκπρόσωποι όλων των πολιτικών παρατάξεων, αποσύρθηκε όμως τον Αύγουστο 1832.

Στα χρόνια του Όθωνα διορίστηκε αντιπρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας (πολιτικό και όχι δικαστικό σώμα, όπως είναι σήμερα) και ακολούθησε μετριοπαθέστερη πολιτική. Κατά τη συνταγματική εξέγερση της 3ης Σεπτεμβρίου 1843 ήταν μέλος της Επιτροπής του Συμβουλίου της Επικρατείας, στην οποία είχαν ανατεθεί οι επαφές με τον βασιλιά.

Στη συνέχεια έγινε γερουσιαστής και από τις 26 Σεπτεμβρίου 1844 έως τις 8 Απριλίου 1847 διετέλεσε πρόεδρος του σώματος. Στις 8 Μαρτίου 1848 διορίστηκε από τον Όθωνα πρόεδρος του υπουργικού συμβουλίου (πρωθυπουργός) και ανέλαβε και το Υπουργείο των Ναυτικών. Η κυβέρνησή του, που αποτελούσε ουσιαστικά συνασπισμό του Γαλλικού και του Ρωσικού Κόμματος, είχε να αντιμετωπίσει μία σειρά από εσωτερικές εξεγέρσεις, καθώς και όξυνση των σχέσεων με την Οθωμανική Αυτοκρατορία. Διατηρήθηκε στην εξουσία έως τις 15 Οκτωβρίου 1848, όταν ο Κουντουριώτης παραιτήθηκε, κατηγορώντας το αυλικό περιβάλλον για παρεμβάσεις στο έργο του.

Πικραμένος, αποσύρθηκε στην Ύδρα, όπου πέθανε στις 13 Μαρτίου 1858, σε ηλικία 76 ετών. Ο Γεώργιος Κουντουριώτης ανήκε στους πολιτικούς άνδρες που είχαν μπει στον επαναστατικό αγώνα των Ελλήνων πλούσιοι και βγήκαν φτωχότεροι. Μετά τον θάνατό του χρειάστηκε να δοθεί τιμητική σύνταξη στην άπορη οικογένειά του.

Πηγή: SanSimera.gr